

Nurullah Ataç

Fazıl GÖKÇEK

Nurullah Ataç'ın yazar, eleştirmen ve çevirmen olarak dilimize ve edebiyatımıza etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nurullah Ataç'ın dil konusunda Türkçeye bir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Türkçeye zarar vermiş midir denilirse, evet, büyük zarar vermiştir. Tek başına değilse bile onunla aynı çizgide hareket edenlerle ve etkilediği gençler aracılığıyla Türkçeye büyük zarar vermiştir. Sorunuzda kullandığınız “yazar” kelimesinden yola çıkarak bile bu zararın mahiyetini görebiliriz. Ataç ve benzerlerinin gayretleriyle unutturulmadan önce Türkçede “muharrir” ve “müellif” kelimeleri vardı, bugün her ikisi için de “yazar” diyoruz. Bu dilin zenginleşmesi midir? Ataç ve düşünce arkadaşları Türkçeyi “arı” bir dil hâline getirmeye çalışıyorlardı. Bunun için dilimize başka dillerden giren kelimelere savaş açtılar. Maalesef büyük ölçüde başarılı da oldular. Uzun vadede bu amacın gerçekleşmesi elbette mümkün değildir, dünyada bir tek “arı dil” yoktur, Türkçe de olmayacaktır, ama Türkçenin kelime hazinesi bu çabalarla daralmıştır. Bugünkü nesiller yetmiş seksen yıl önce basılmış kitapları okuyup anlayamıyorlar. Türkçeden yine Türkçeye çeviri yapmak zorunda kalıyoruz. Türkçeyi özleştirme çabalarının sonucunda bugün hepimizin kullandığı birtakım yeni kelimelerin söz varlığımıza katılmış olması bu konuda kayıpta olduğumuz gerçeğini değiştirmez; kayıp kazançtan kesinlikle daha fazla olmuştur.

Kelime düzeyindeki bu tahribattan başka Ataç ve düşünce yoldaşlarının Türkçeye verdiği bir başka zarar da “devrik cümle” konusunda olmuştur. Konuşma dilinin sentaksını yazı diline aktarma çabasından başka bir şey olmayan bu tutum da Türkçeye çok zarar vermiştir ve bütün filolojik gerçeklere aykırı bir tutumdur. Bu konuda Kemal Tahir son derece haklıdır: “... millet olmanın temel dayanaklarından biri ve birincisi dildir, millî dil ise cümle kuruluşundaki hususiyete dayanır. Bir milletin diline yüzde nispeti ne olursa olsun yabancı bir dilden kelimelerin girmesi, o millet dilinde, eğer cümle kuruluşundaki hususiyet zedelenmemişse pek büyük bir zarar veremez.” (Notlar-Sanat Edebiyat 3, s. 102)

Sonuç olarak Nurullah Ataç'ın şiirden, tiyatrodan vb. anlayan bir eleştirmen olması, Türk şiir tarihini bilmesi, incelenmiş bir şiir zevkinin bulunması gibi hususlar benim için ikincildir. Nurullah Ataç denildiğinde benim aklıma Türk edebiyatına -hele Türk diline- yaptığı katkı değil, ne yazık ki Türkçeye verdiği zarar gelmektedir.